

Drugu: Šefketu Maglajliću
Poćpresjedniku Izvršnog Vijeća B. i H.

S A R A J E V O
=====

Dragi druže Šefkete!

Vjerujem da ćeš se iznenaditi na ovo pismo tko Ti piše, jer davnih godina nismo se ni vidjeli a kamoli da smo se dopisivali.

Ja sam prije nekoliko dana čestitao jubilarnu tridesetogodišnjicu osnivanja našeg Radničkog društva "Pelagić" i tom prilikom sam se ponudio, da ako se želi nešto više znati o razvitku "Pelagića" pre njenog osnivanja, da bih i ja mogao nešto o tome napisati.

Dobio sam odgovor 16.XI sa potpisom sekretara društva da bi to trebao da učinim što prije i da to dostavim na Tvoju adresu, što sam odmah i u radi i prilažem uz ovo pismo.

Neznam dali sam dovoljno jasan u ovome što sam napisao, ali nemogu se sjetiti svih detalja iz onih godina i ako mi je pamćenje još dobro jer je to bilo prije više od trideset godina. Zato ako možda imaš još neka pitanja, napiši mi, a ja ću pokušat da koliko znam i sjećam to opisati, da bi društvo moglo opisat svojoj istorijski razvitak

Ja se rado sjećam svog starog društva i starih drugova iz onih vremena, pa tako i Tebe se mnogo sjećam i poštujem, i rado bih želijo da se vidim sa svojim starim drugovima na glavnoj proslavi 23i24XI, ali to mi je nemoguće radi mog zdravstvenog stanja a i radi velikih troškova.

Ja sam još uvijek onaj stari i ne skrećem sa puta kojim sam pošao prije više od 24 godine, a u sindikalnoj organizaciji mog preduzeća i sada radim.

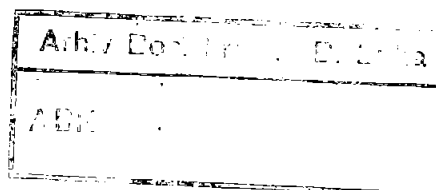
Ja sam ovdje zaposlen u preduzeću "Igman" više od pet godina, a premešten sam po potrebi.

Primi mnogo drugarskih pozdrava od.
Sigler Ivana

Sigler Konjic

Ul.X.Herc.Brigade 18/3

Konjic 18.XI.1957

RADNIČKO KULTURNO UMJETNIČKOM DRUŠTVU "PELAGIĆ"

BANJA LUKA

=====

Dragi drugovi!

Primio sam Vaš dopis br. 89/57 od 15. XI- po kojem odmah postupam i šaljem drugu Maglajliću na koga me upućujete.

U dopisu me pozivate da dođem na proslavu, mnogo Vam hvala na pozivu, jer mi je to nemoguće iz više razloga i ako bih želio da se sastanem sa starim i novim članovima društva.

Iz kojih se grupa razvilo društvo "Pelagić" to ću opisati koliko mi sjećanje dozvoljava, a iza osnivanja naročito 1927 i 1928 god. nemogu da Vam opišem jer sam tada bio na otsluženju vojnog roka. Nadam se da podatke od 1923 godine pa dalje imate jer to je već ranije doba iz kojih godina mislim da ima dosta živih svjedoka, koji su to sigurno već opisali, a postoje i neki zapisnici možda kao dokumenat.

Početkom 1925 godine sindikalna podružnica O.R.S-a na pilani čija je Centrala bila u Zagrebu na čelu sa Vilimom Haraminom, osnovana je Kulturna sekcija čiji je zadatak bio da među radnicima pilane u Banjaluci šire kulturnu djelatnost. Izabran je poseban odbor a kojeg su sačinjavali: Sigler Ivan - metalostrugar, Lemajić Franjo - mašinbravar, Nadj Josip - pilanski radnik, Zeman Josip - limar, Fašman Franjo - mašinbravar i Rak Karlo - mašinbravar.

Ovaj odbor se konstituisao pa je za pretsjednika izabran Sigler Ivan a za sekretara Fašman Franjo i za blagajnika Lemajić Franjo.

Prvi zadatak je bio da se oformi analfabetski tečaj za nepismene radnike, Takvih tečajeva je održano tri, a ne sećam se za tačan broj polaznika, znam samo da je održavan u sali Kantine na pilani i ocjenjujući po prostoru moglo je biti u jednoj grupi oko trideset do četrdeset muškaraca i nešto malo žena.

Sjećam se da je sindikalna podružnica kupovala bukvaru, tako i olovke, a po svršetku tečaja najbolji djaci dobivali su knjige za čitanje na poklon. Organizovali smo predavanja, predavači su bili neki drugovi iz Banjaluke a neki iz Zagreba, kao Božidar Adžija, Nedeljko Divao i drugi. Teme su bile većinom iz radničkog pokreta u svetu, u Jugoslaviji i BiH.

Oformila se je i diletantska grupa, koja je nakon uvježbavanja skoro svaki mjesec davala po jednu priredbu sa pozorišnim komadom, ito većinom šaljive jednočinke za razonodu radnika, a nešto i iz radničkog života. Uoči Prvog maja 1925 godine davala se priredba u starom radničkom domu (na pijaci) uz nisku ulaznicu da posjetilo što veći broj radnika, što je i uspjelo. Iste godine 31.VII- bio je opšti štrajk na pilani

a koji je trajao do 28.VIII-. Pošto mnogi radnici nisu bili organizovani, nisu mogli ni primiti štrajkačku pomoć, Zato je naša grupa dobila zadatak od štrajkačkog odbora da daje priredbe sa ulaznicama, a čist prihod od ulaznica da ide u korist štrajkačkog fonda iz kojeg će dobiti neorganizovani radnici redovnu potporu.

Pošto je naša sekcija imala stalnih drugova i drugarica sa Pilane koji su stalno uvježbavali nove komade za pozornicu, taj zadatak nam nije bilo teško rešiti i za vrlo kratko vrijeme smo dali dvije priredbe ito jednu u bašti bivšeg "Šipsa" (kod opštine), a drugu u starom radničkom domu. Prihoda je bilo dovoljno da je štrajk mogao uspjeti i sa te strane.

Sekcija je i dalje aktivno radila i iz prihoda koji su ostali, počela je nabavljati knjige da bi se oformila biblioteka na Pilani, i već 1926 godine bilo je nešto preko stotinu raznih knjiga za čitanje, što su čitaoci sa pilane rado posudjivali.

Kada nam je i to bilo priličito dobro pošlo onda smo iste godine kupili pet komada tambura (osim basa kojeg smo posudjivali iz Radničkog doma) tako da je naša sekcija i stime raspolagala da nije trebala plaćati glazbenike za razne priredbe.

Iste godine opet je bio štrajk na pilani a naša sekcija opet je nastupala kao i 1925 godine.

Nekako koncem 1926 godine, počeli su razgovori između predstavnika sindikalnih organizacija iz grada i sindikata sa Pilane, da bi trebalo celokupni inventar kulturne sekcije preneti u grad i u zajednici sa cijelim sindikalnim pokretom grada Banjaluke osnuje Kulturno Umjetničko društvo.

Takav sporazum je učinjen sa podružnicom željezničara sa Pilane koji su posjedovali veliki tamburaški orkestar, što su oni i predali, ali naša podružnička uprava na čelu sa Simom Rašićem tome se odupirala i tek po mom odlasku u vojsku na otsluženje u martu 1927 god. ipak je to sve predato i iz tih inventara osnovalo Radničko Kulturno Umjetničko Društvo "Pelagić".

Kao što se vidi iz ovog napisa, glavni pokretači za kulturno zabavni život radnika uopšte u Banjaluci, je potekao sa Pilane koja je bila u ono vrijeme najveće preduzeće u Gradu, a i najbrojnija sindikalna organizacija. Pored toga u tom preduzeću je bilo radnika iz svih krajeva bivše Jugoslavije, koji su iz raznih krajeva donášali razne navike pa i kulturne i koji su bili sposobni da to i prenose i na ostale radnike.

M

Možda u ovom napisu nije sve obuhvaćeno iz kojeg bi se moglo još jasnije vidjeti razvitak društvenog života pre osnivanja "Pelagića". Zato mislim da nebi bilo na odmet ako bi se negdje održao neki razgovor starih sindikalnih i kulturnih radnika iz onih vremena, koji bi mogli dati dragocjene podatke o razvoju Kulturnog i sindikalnog pokreta i života grada Banjaluke, jer davno je to bilo pa sam nemogu da se sjetim na sve događaje.

Drugarski Vas pozdravlja ! Z d r a v o !

Sigler
Sigler Ivan

Ulica X- Merc. Brig. broj 18/3

K o n j i c

=====

AMM Bo-